

अनुसूची २

(दफा ४ तथा अनुसूची-१ को भाग-२ सँग सम्बन्धित)

लालझाडी गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: २

संख्या: ४

मिति: २०७५/०४/१५

गाउँकार्यपालिका वाट स्वीकृत मिति: २०७५/०४/१०

भाग-२

उपभोक्ता समितिको गठन, सञ्चालन र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५

लालझाडी गाउँ कार्यपालिकाको दैठकबाट स्वीकृति मिति २०७५/०४/१०

प्रस्तावना

संघीय सरकार, प्रदेश सरकार बाट गाउँपालिका लाई प्राप्त सबै प्रकारका अनुदान, राजस्व बॉडफॉड र अन्य अनुदान, गाउँपालिकाको आन्तरिक आय, विकास साझेदार र राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाबाट प्राप्त हुने रकम समेतलाई लक्षित वर्ग, समाजिक तथा आर्थिक दृष्टिकोणबाट पिछिडिएका वर्ग र समुदाय एवं क्षेत्र समेतलाई प्राथमिकतामा राखि उपभोक्ता समिति मार्फत उपलब्ध श्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन गर्दै सन्तुलित र समान तवरबाट विकास निर्माणका योजनाहरु सञ्चालन गर्ने र सञ्चालित योजनाहरूलाई मितव्ययी, सहभागितामूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी, न्यायोचित, दिगो, गुणस्तरयुक्त र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गराउदै दिगो विकासको अवधारणालाई संस्थागत गर्ने तथा उपभोक्ता समितिको गठन, सञ्चालन तथा नियमन प्रक्रियालाई व्यवस्थित बनाउनका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १२ को उपदफा २ (क) २ र २ (घ) १ मा भएको व्यवस्था वर्णनमा "उपभोक्ता समितिको गठन, सञ्चालन र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५" तर्जुमा गरी लागु गरिएकोछ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

- संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम लालझाडी गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५ रहेको छ ।
(२) यो कार्यविधि तुरन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

- (क) "अध्यक्ष" भन्नाले उपभोक्ता समितिको अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ख) "आयोजना" भन्नाले लालझाडी गाउँपालिका वा सो अन्तरगतको वडावाट पूर्ण वा आंशिक लागत साझेदारीमा सञ्चालित योजना वा कार्यक्रम वा आयोजना वा परियोजनालाई सम्झनु पर्छ । र यसले लालझाडी गाउँ सभाबाट स्वीकृत भएको गैर सरकारी संघ संस्था, गैर नाफामूलक संस्था वा अन्य सामुदायिक संस्थाको आयोजना समेतलाई जनाउनेछ ।
- (ग) "उपभोक्ता" भन्नाले आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने आयोजना सञ्चालन हुने क्षेत्र भित्रका व्यक्तिलाई जनाउछ ।
- (घ) "उपभोक्ता समिति" भन्नाले आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन र मर्मत सम्भार गर्नको लागि उपभोक्ताले आफूहरू मध्येबाट गठन गरेको समिति सम्झनु पर्दछ ।
- (ङ) "कार्यालय" भन्नाले गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयलाई बुझाउँछ । सो शब्दले वडा कार्यालय समेतलाई बुझाउनेछ ।
- (च) "कार्यपालिका" भन्नाले गाउँ कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।
- (छ) "ठूला मेशिनरी तथा उपकरण" भन्नाले वातावरणलाई अत्यधिक हास पुर्याउने प्रकृतिका ठूला मेशिनरी, उपकरण (बुलडोजर, एक्साभेटर जस्ता) र श्रममूलक प्रविधिलाई विस्थापित गर्न खालका मेशिनरी तथा उपकरण सम्झनु पर्दछ ।
- (ज) "पदाधिकारी" भन्नाले उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (झ) "वडा" भन्नाले लालझाडी गाउँपालिका भित्रका वडालाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ञ) "वडा अध्यक्ष" भन्नाले आयोजना सञ्चालन भएको वडाको वडा अध्यक्षलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ट) "सदस्य" भन्नाले उपभोक्ता समितिका सदस्यलाई जनाउनेछ र सो शब्दले उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाई समेत जनाउनेछ ।
- (ठ) "सम्झौता" भन्नाले आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन र मर्मत सम्भार गर्नको लागि कार्यालय र उपभोक्ता समितिबीच भएको लिखित करारनामा वा कबुलियतनामालाई जनाउनेछ ।

३. कार्यविधिको पालना गर्नुपर्ने:

- (१) गाउँपालिका भित्र कार्यान्वयन हुने आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, मर्मत सम्भार कार्य गर्नको लागि गठन हुने उपभोक्ता समितिले पूर्णरूपमा यो कार्यविधिको पालना गर्नु पर्नेछ ।
- (२) कुल लागत रु १ करोडसम्म भएको तथा स्थानीय सीप, श्रोत र साधन उपयोग हुने र स्थानीय स्तरमा कार्य सम्पन्न गर्न सक्नेआयोजनाको कार्यान्वयन उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिनेछ । तर ठूला मेशिनरी तथा उपकरण आवस्यक हुने योजना अन्य खरिद प्रक्रियाबाट गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद-२

उपभोक्ता समितिको गठन र सञ्चालन

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

(क) "अध्यक्ष" भन्नाले उपभोक्ता समितिको अध्यक्षलाई समझनु पर्दछ ।

(ख) "आयोजना" भन्नाले लालझाडी गाउँपालिका वा सो अन्तरगतको वडावाट पूर्ण वा आंशिक लोगत सञ्चालित योजना वा कार्यक्रम वा आयोजना वा परियोजनालाई समझनु पर्छ । र यसले लालझाडी गाउँ सभावाट स्वीकृत भएको गैर सरकारी संघ संस्था, गैर नाफामूलक संस्था वा अन्य सामुदायिक संस्थाको आयोजना समेतलाई जनाउनेछ ।

(ग) "उपभोक्ता" भन्नाले आयोजनावाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने आयोजना सञ्चालन हुने क्षेत्र भित्रका व्यक्तिलाई जनाउछ ।

(घ) "उपभोक्ता समिति" भन्नाले आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन र मर्मत सम्भार गर्नको लागि उपभोक्ताले आफूहरू मध्येवाट गठन गरेको समिति समझनु पर्दछ ।

(इ) "कार्यालय" भन्नाले गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयलाई बुझाउछ । सो शब्दले वडा कार्यालय समेतलाई बुझाउनेछ ।

(ज) "कार्यपालिका" भन्नाले गाउँ कार्यपालिकालाई समझनु पर्दछ ।

(झ) "ठूला मेशिनरी तथा उपकरण" भन्नाले वातावरणलाई अत्यधिक हास पुर्याउने प्रकृतिका ठूला मेशिनरी, उपकरण (बुलडोजर, एक्सामेटर जस्ता) र श्रममूलक प्रविधिलाई विस्थापित गर्ने खालका मेशिनरी तथा उपकरण समझनु पर्दछ ।

(ञ) "पदाधिकारी" भन्नाले उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षलाई समझनु पर्दछ ।

(ञ्ञ) "वडा" भन्नाले लालझाडी गाउँपालिका भित्रका वडालाई समझनु पर्दछ ।

(ञ्र) "वडा अध्यक्ष" भन्नाले आयोजना सञ्चालन भएको वडाको वडा अध्यक्षलाई समझनु पर्दछ ।

(ट) "सदस्य" भन्नाले उपभोक्ता समितिका सदस्यलाई जनाउनेछ र सो शब्दले उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाई समेत जनाउनेछ ।

(ठ) "समझौता" भन्नाले आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, व्यवस्थापन र मर्मत सम्भार गर्नको लागि कार्यालय र उपभोक्ता समितिबीच भएको लिखित करारनामा वा कबुलियतनामालाई जनाउनेछ ।

३. कार्यविधिको पालना गर्नुपर्ने:

(१) गाउँपालिका भित्र कार्यान्वयन हुने आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन, मर्मत सम्भार कार्य गर्नको लागि गठन हुने उपभोक्ता समितिले पूर्णरूपमा यो कार्यविधिको पालना गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुल लागत रु १ करोडसम्म भएको तथा स्थानीय सीप, श्रोत र साधन उपयोग हुने र स्थानीय स्तरमा कार्य सम्पन्न गर्ने सक्ने आयोजनाको कार्यान्वयन उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिनेछ । तर ठूला मेशिनरी तथा उपकरण आवस्यक हुने योजना अन्य खरिद प्रक्रियाबाट गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद-२

उपभोक्ता समितिको गठन र सञ्चालन

आउन नसकेमा गाउँपालिकाले सहजिकरण गर्नेछ । उपभोक्ता समिति गठन हुन नसकेमा अन्य वैकल्पिक माध्यमबाट संचालन गर्न सकिनेछ ।

५. उपभोक्ता समितिका सदस्यको योग्यता:

- (१) उपभोक्ता समितिका सदस्यको योग्यता देहाय बमोजिम हुनु पर्नेछ ।
- (क) सम्बन्धित आयोजना क्षेत्र/स्थलको स्थायी वासिन्दा
- (ख) १८ वर्ष उमेर पुरा भएको
- (ग) फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार नठहरिएको
- (घ) सरकारी बाँकी बक्यौता वा पेशी फछ्यौट गर्न बाँकी नरहेको
- (ङ) अन्य उपभोक्ता समितिमा सदस्य नरहेको
- (२) दफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दलका पदाधिकारी, बहालवाला सरकारी कर्मचारी, प्रहरी, सैनिक र शिक्षक उपभोक्ता समितिको सदस्यमा बस्न पाईने छैन ।

परिच्छेद-२

उपभोक्ता समिति तथा वडा कार्यलयको काम, कर्तव्य र अधिकार

६. उपभोक्ता समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गरिने आयोजनाहरु श्रममूलक प्रविधिमा आधारित रहि स्थानीय श्रमको उपयोग र परिचालनलाई उच्च प्राथमिकता दिनुपर्नेछ । सकभर बुलडोजर, एक्सामेटर, रोलर लगायतका ठुला मेसिनरी औजारको प्रयोग गर्न पाईनेछैन ।
- (ख) श्रममूलक तवरबाट काम हुन नसकी मेसिनरी उपकरणको प्रयोग गर्नुपर्ने भएमा गरिने कामको नम्स तथा लागत अनुमान स्वीकृत गरि स-साना मेसिनरी उपकरणको प्रयोग गर्न सकिनेछ । तर श्रममूलक तवरबाट कार्य गराउने गरि लागत अनुमान तयार गरि मेसिनरी उपकरणको प्रयोगद्वारा कार्य गराईएको पाईएमा तत्कालै आवश्यक कार्बाही गरि भुक्तानी रकम असुल उपर गर्ने र सोको विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) उपभोक्ता समितिले सञ्चालन गर्नेगरि समझौता भएको कार्यक्रम/ आयोजना उपभोक्ता समिति स्वयंले कार्यान्वयन नगरी कुनै निर्माण व्यवसायी वा सब-कन्डूयाकबाट कार्यान्वयन गराउन पाईनेछैन । यसरी दिईएको पाईएमा त्यस्ता समिति संगको समझौता रद्द गरि वैकल्पिक माध्यमबाट कार्यान्वयन गराउन सकिनेछ ।
- (घ) उपभोक्ता समितिको गठन र त्यसको वैठकका निर्णयहरूको अभिलेख उपभोक्ता समितिको सचिवले राख्नुपर्नेछ ।

४. उपभोक्ता समिति गठनसम्बन्धी व्यवस्था: (१) उपभोक्ता समिति गठन देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ।
- (क) आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित उपभोक्ताहरूको आम भेलाबाट अधिकतम सहभागितामा सम्बन्धित आयोजनास्थलमा नै सातदेखि एघार (७ देखि ११ जना) सदस्यीय उपभोक्ता समिति गठन गर्नुपर्नेछ।
- (ख) समिति गठनको लागि आम भेला हुने समय, मिति, स्थान र भेलाको विषय त्यस्तो भेला हुने मितिले कम्तिमा पाँच दिन (५ दिन) अगावै सार्वजनिक रूपमा जानकारी गराउनु पर्नेछ।
- (ग) गाउँ पालिकास्तरीय आयोजना सञ्चालनको लागि उपभोक्ता समितिको गठन गर्दा कार्यपालिकाले तोकेको कार्यपालिकाका सदस्य वा कार्यालयको प्रतिनिधिको रोहवरमा गर्नु पर्नेछ।
- (घ) वडास्तरीय आयोजना सञ्चालनको लागि उपभोक्ता समिति गठन गर्दा सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष वा वडा सदस्य वा कार्यालयले तोकेको कार्यालयको प्रतिनिधिको रोहवरमा गर्नु पर्नेछ।
- (ङ) उपभोक्ता समिति गठन गर्दा समावेशी सिद्धान्तको अवलम्बन गर्नु पर्ने छ। समितिमा कम्तिमा तेत्तीस प्रतिशत (३३%) महिला सदस्य हुनुपर्नेछ। समितिको अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षमध्ये कम्तीमा एकजना महिला पदाधिकारी हुनुपर्नेछ।
- (ज) एक व्यक्ति एकमन्दा बढी उपभोक्ता समितिको सदस्य हुन पाउने छैन। साथै सगोलका परिवारबाट एकजना भन्दा बढी व्यक्ति एउटै उपभोक्ता समितिको सदस्य हुन पाइने छैन।
- (झ) उपभोक्ता समितिको गठन सकेसम्म सर्वसम्मत तरिकाले गर्नुपर्नेछ। सर्वसम्मत हुन नसकेमा उपभोक्ताहरूको बहुमतबाट उपभोक्ता समितिको गठन गरिने छ।
- (झा) उपभोक्ताहरूको लागत सहभागितामा सञ्चालन हुने आयोजनाहरू उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन गर्ने प्राथमिकता दिइनेछ।
- (झञ) उपभोक्ता समितिले समझौता बमोजिम गर्नु पर्ने काम समिति आफैले गर्नु गराउनु पर्नेछ। अन्य कुनै निर्माण व्यवसायी वा अन्य व्यक्ति वा संस्थालाई ठेक्कामा दिई गर्ने गराउन पाइने छैन।
- (ट) कार्यालयले आयोजना सञ्चालन एवम् कार्यान्वयनमा संलग्न उपभोक्ता समितिको अभिलेख अनुसूची । बमोजिमको ढाँचामा व्यवस्थित गर्नु पर्नेछ।
- (ठ) प्रचलित ऐन नियम, प्रक्रिया र मापदण्ड विपरित उपभोक्ता/अनुगमन समिति गठन गरेको वा सिफारिस गरेको पाईएमा यसरी गठन वा सिफारिस गर्ने कर्मचारी, व्यक्ति वा संस्थालाई समेत कार्वाही हुनेछ।
- (ड) गाउँपालिकाबाट कार्यक्रम वा आयोजना स्वीकृत भएपछि उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गरिने कार्यक्रम वा आयोजनाको हकमा बढिमा पन्थ दिन भित्र उपभोक्ता समिति गठन गरि समझौताका लागि गाउँपालिकामा पठाउनु पर्नेछ। तोकिएको समयभित्र उपभोक्ता समिति गठन भई

~~मार्फत~~

(ण) उपभोक्ता समितिले कामको लागि नियमानुसार लिएको पेशकी फर्हौट गर्दा प्रथम किस्ताको प्राविधिक मूल्यांकन, समझौता अनुसारको नाप जाँच र मूल्य खुलेको रनिडविल, उपभोक्ता समितिको वैठकको प्रतिलिपि समेत राखी गाउँपालिकामा निवेदन दिनुपर्नेछ । यस विवरणको आधारमा अधिल्लो किस्ताको पेशकी फर्हौट गरी थप कामको मात्र अर्को किस्ता कायम गरी सोही वरावरको रकम उपलब्ध गराईनेछ । उपभोक्ता समिति स्वयँले प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको सूचना सार्वजनिक स्थानमा टाँस गर्नुपर्नेछ ।

(त) उपभोक्ता समितिले कार्य सम्पन्न गरेपछि प्राविधिक जाँचपास र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन प्राप्त गरी सम्बन्धित स्थानीय तहका प्रतिनिधिको रोहवरमा सार्वजनिक परीक्षण गराउनु पर्नेछ । फरफारका लागि उक्त सार्वजनिक परीक्षणको प्रतिवेदन समेत पेश गर्नुपर्नेछ । अन्तिम भुक्तानी दिदा उक्त योजनाको फोटो र सो अनुसार निर्माण भएको हो भनी उपभोक्ता समितिको निर्णय तथा उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको दस्तखत गराई सम्बन्धित फाईलमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

वडा कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

(क) वडा कार्यालयले उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यक्रम तथा आयोजना सञ्चालन गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजना तथा कार्यक्रमलाई बढी प्राथमिकता दिनुपर्नेछ । उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने कार्यक्रम वा आयोजनाका लागि सम्बन्धित उपभोक्ता समितिले लागत अनुमानको कम्तिमा पन्ध (१५) प्रतिशत रकम गाउँपालिकाको खातामा दाखिला गरि सोको भौचर सहित उपभोक्ता समितिलाई योजना समझौताका लागि सिफारिस गरि पठाउनु पर्नेछ । नगद लागत सहभागिताको व्यवस्था नभएको कुनै पनि आयोजना तथा कार्यक्रम उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गर्न पाईने छैन । नगद लागत सहभागिता बढी राव्नु पर्नेको हकमा कार्यपालिकाको निर्णय वमोजिम हुनेछ ।

(ख) यस कार्यविधि वमोजिम कार्यक्रम तथा आयोजना स्वीकृत नभई समझौता हुनु पूर्व कार्य सम्पन्न गरिएका भनि भुक्तानी माग गरिएका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको वा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा काम सम्पन्न भैसकेको देखाई पछि काम गर्ने गरि कुनै पनि हालतमा उपभोक्ता समितिलाई रकम भुक्तानी दिन वडा कार्यालयले सिफारिस दिन पाईने छैन । यसरी सिफारीस गरेमा स्वयम जिम्मेवार हुनु पर्नेछ ।

(ग) वडा कार्यालयले प्रत्येक आर्थिक वर्ष भित्र आ-आफ्नो वडामा गठन भएका उपभोक्ता समितिहरूको अभिलेखीकरण गरि विस्तृत लगत विवरण तयार गर्नु पर्नेछ र सो विवरण गाउँपालिकामा समेत पठाउनु पर्नेछ ।

(घ) वडा कार्यालयले उपभोक्ता समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार लागायत आयोजना लागत, निर्माण सामग्रीको परिमाण आयोजनाको गुणस्तर, राख्नुपर्न खाता, किस्ता निकासा तथा भुक्तानी

आउन नसकेमा गाउँपालिकाले सहजिकरण गर्नेछ । उपभोक्ता समिति गठन हुन नसकेमा अन्य वैकल्पिक माध्यमबाट संचालन गर्न सकिनेछ ।

५. उपभोक्ता समितिका सदस्यको योग्यता:

- (१) उपभोक्ता समितिका सदस्यको योग्यता देहाय बमोजिम हुनु पर्नेछ ।
(क) सम्बन्धित आयोजना क्षेत्र/स्थलको स्थायी वासिन्दा
(ख) १८ वर्ष उमेर पुरा भएको
(ग) फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार नठहरिएको
(घ) सरकारी बैंकी बक्योता वा पेशी फछ्योट गर्न बैंकी नरहेको
(ड) अन्य उपभोक्ता समितिमा सदस्य नरहेको
- (२) दफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दलका पदाधिकारी, बहालवाला सरकारी कर्मचारी, प्रहरी, सैनिक र शिक्षक उपभोक्ता समितिको सदस्यमा बस्न पाईने छैन ।

परिच्छेद-२

उपभोक्ता समिति तथा वडा कार्यलयको काम, कर्तव्य र अधिकार

६. उपभोक्ता समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गरिने आयोजनाहरु श्रममूलक प्रविधिमा आधारित रहि स्थानीय श्रमको उपयोग र परिचालनलाई उच्च प्राथमिकता दिनुपर्नेछ । सकभर बुलडोजर, एक्साम्पेटर, रोलर लगायतका ठुला मेसिनरी औजारको प्रयोग गर्न पाईनेछैन ।

(ख) श्रममूलक तवरबाट काम हुन नसकी मेसिनरी उपकरणको प्रयोग गर्नुपर्ने भएमा गरिने कामको नम्स तथा लागत अनुमान स्वीकृत गरि स-साना मेसिनरी उपकरणको प्रयोग गर्न सकिनेछ । तर श्रममूलक तवरबाट कार्य गराउने गरि लागत अनुमान तयार गरि मेसिनरी उपकरणको प्रयोगद्वारा कार्य गराईएको पाईएमा तत्कालै आवश्यक कार्बाही गरि भुक्तानी रकम असुल उपर गर्ने र सोको विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(ग) उपभोक्ता समितिले सञ्चालन गर्नेगरि समझौता भएको कार्यक्रम/ आयोजना उपभोक्ता समिति स्वयंले कार्यान्वयन नगरी कुनै निर्माण व्यवसायी वा सब-कन्डियाकबाट कार्यान्वयन गराउन पाईनेछैन । यसरी दिईएको पाईएमा त्यस्ता समिति संगको समझौता रद्द गरि वैकल्पिक माध्यमबाट कार्यान्वयन गराउन सकिनेछ ।

(घ) उपभोक्ता समितिको गठन र त्यसको वैठकका निर्णयहरूको अभिलेख उपभोक्ता समितिको सचिवले राख्नुपर्नेछ ।

२१
सदस्य सेवा दलाली
३०८८

(घ) उपभोक्ता समितिबाट समझौताको लागि जिम्मेवार पदाधिकारी तोकिएको उपभोक्ता समितिको निर्णय

(ङ) आयोजनाको कार्यान्वयनको कार्य तालिका ।

(च) खाता सञ्चालन गर्ने पदाधिकारी तोकिएको निर्णय र खाता सञ्चालनको लागि आवश्यक कागजातहरु

(छ) गाउपालिकाले आवस्यक ठानेका अन्य कागजातहरु

९. उपभोक्ता समितिको क्षमता विकास: (१) कार्यालयले आयोजनाको कार्यान्वयन अगावै उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाई निम्न विषयमा अभिमुखिकरण गर्नु पर्नेछ

उपभोक्ता २ कर्तव्य र अधिकार,

(३) सामग्रीको विवरण, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि, लागत र उपभोक्ताको योगदान

(ग) निर्माण सामाग्रीको गुणस्तर र परिमाण

(घ) खरिद, रकम निकासा प्रकृया, खर्चको लेखाकंन र अभिलेख व्यवस्थापन

(ङ) कार्यान्वयन र अनुगमन प्रकृया

(च) सार्वजनिक परीक्षण, योजनाको फरफारक र हस्तान्तरण

(छ) अन्य आवश्यक विषयहरु ।

१०. खाता सञ्चालन: (१) उपभोक्ता समितिको खाता कार्यालयले तोकेको बैंकमा सञ्चालन हुनेछ ।

(२) समितिको खाता अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव गरी तीन जनाको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ । खाता सञ्चालकहरु मध्ये कम्तिमा एकजना महिला हुनु पर्नेछ ।

११. भुक्तानी प्रकृया:

(१) आयोजनाको भुक्तानी दिंदा उपभोक्ता समितिको नाममा रहेको बैंक खातामार्फत दिनु पर्नेछ । उपभोक्ता समितिले एक व्यक्ति वा सस्थालाई एकलाख भन्दा माथिको रकम भुक्तानी गर्दा चेक मार्फत मात्र गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपभोक्ता समितिलाई समझौता बमोजिमको कामको प्राविधिक मूल्यांकन, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन र अन्य आवश्यक कागजातको आधारमा किस्तागत र अन्तिम भुक्तानी दिइनेछ ।

(३) उपभोक्ता समितिले सम्पादन गरेको काम र भएको खर्चको विवरण समितिको बैठकबाट निर्णय गरी भुक्तानीको लागि आवश्यक कागजात सहित कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(४) आयोजनाको अन्तिम भुक्तानी हुनु भन्दा अगावै कार्यालयबाट अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(५) आयोजना सम्पन्न भई फरफारक गर्नु भन्दा अगावै उपभोक्ता समितिले अनिवार्य रूपमा कार्यालयको प्रतिनिधिको रोहवरमा सार्वजनिक परीक्षण गर्नु पर्नेछ । सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा अनुसूची ३ बमोजिम हुनेछ ।

—५१—

- (ड) गाउँपालिकाबाट कुनैपनि समयमा उपभोक्ता समिति तथा आयोजना कार्यान्वयन गर्ने निकाय/संघ-संस्थाको आर्थिक कारोबारको बारेमा जाचबुझा वा निरिक्षण गर्न सकिनेछ ।
- (च) आयोजना कार्यान्वयन गर्ने उपभोक्ता समितिले आयोजनाको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको समयमा गाउँपालिकामा पठाउनुपर्नेछ ।
- (छ) उपभोक्ता समितिको खाता अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ । खाता सञ्चालकहरूको तीनपुस्ते खुलाई आयोजना खाता र गाउँपालिकामा अभिलेख राख्नुपर्नेछ ।
- (ज) उपभोक्ता समितिले आर्थिक कारोबार गर्दा वा भुक्तानी दिंदा बैंक/ वित्तीय संस्था मार्फत गर्नुपर्नेछ ।
- (झ) उपभोक्ता समितिले सडक निर्माणको लागि जग्गा उपलब्ध गराउने, अधिकतम जनसहभागीता जुटाउने, सडक संरक्षणको लागि वातावरणमैत्री जैविक संरचनाको व्यवस्थापन गर्ने तथा निर्माण पश्चात सडक मर्मत सम्भारको समेत जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्नेछ ।
- (य) उपभोक्ता समितिले आफुले प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको सूचना सार्वजनिक स्थानमा टांस गर्नुपर्नेछ ।
- (ट) उपभोक्ता समितिले कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा उपभोक्ता समुहको निर्णयको आधारमा गर्ने, आयोजनाको निर्माण कार्य सम्बन्धित स्थानीय निकायको तरफबाट तोकिएको प्राविधिकले तयार गरेको लागत अनुमान तथा प्राविधिक सल्लाहको अधिनमा रही गर्ने र आयोजना कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय श्रोत, साधन र श्रम शक्तिको अधिकतम परिचालन गर्ने गरी गर्नुपर्दछ ।
- (ठ) उपभोक्ता समितिले मासिक रूपमा बैठक बस्नुपर्ने, वैठकबाट भएका निर्णय गाउँपालिकालाई जानकारी गराउने, आयोजना सञ्चालन, संरक्षण र मर्मत सम्भार गर्ने, आफुले जिम्मा लिएको काम निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न नसकेमा उपभोक्ता समुहको निर्णय सहित थप म्याद माग गर्ने कार्यक्रम कार्यान्वयन संग सम्बन्धित सम्पूर्ण खर्चहरूको बिल भर्पाई सुरक्षित राख्ने, सम्बन्धित कामको प्रगति बिबरण गाउँपालिकामा उपलब्ध गराउने, कामको फरफारक गराउनु अघि समीक्षाको लागि उपभोक्ता समुहको बैठक बोलाई वैठकमा राखी छलफल गराउने, यस्तो वैठकको उपस्थिति र निर्णयको प्रतिलिपि गाउँपालिकामा प्रस्तुत गर्ने आदि कार्य सम्पादन गर्नुपर्नेछ ।
- (ड) उपभोक्ता समिति मार्फत गरिएको निर्माण वा सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको जानकारी स्थानीय जनताले माग गरेमा उपभोक्ता समितिले उपलब्ध गराउनुपर्नेछ । यसरी माग गरेको विवरण उपलब्ध नहोराएको भनी सम्बन्धित उपभोक्ता समिति भंग गर्ने माग गरेमा सम्बन्धित वडा मार्फत सो विषयमा सत्य तथ्य बुझी गाउँपालिकाले उपभोक्ता समितिको पुनः गठन गर्ने, समिति भंग गर्ने वा अन्य माध्यमबाट कार्य सम्पन्न गर्न सक्नेछ ।
- (ढ) उपभोक्ता समितिले गरेको कामको लागत मूल्य, कार्य, कार्यस्थल, लागेको रकम, उपभोक्ता समितिको पदाधिकारीको नाम, कार्य शुरु तथा सम्पन्न मिति समेत खुल्ने गरी सम्बन्धित कार्यस्थलमा सार्वजनिक परीक्षण गरेको प्रतिवेदन गाउँपालिकामा प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।

२०८५
मदन राज्य लाल

(ङ) लगत राख्नु पर्ने: उपभोक्ता समितिबाट हुने कामको समझौता बमोजिमको समय, लागत र गुणस्तरमा सम्पन्न हुन नसकेमा सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारीलाई सचेत गराउने र प्रकृति हेरी आवश्यकता अनुसार कारबाही गर्न सक्नेछ । त्यस्ता उपभोक्ता समितिको लगत राखी उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाई निश्चित समयसम्मको लागि अन्य उपभोक्ता समितिमा रही काम गर्न निषेध गर्नेछ ।

१३. अनुगमन समितिको व्यवस्था: (१) आयोजना तोकिएको गुणस्तर, परिमाण र समयमा सम्पन्न गर्न गराउन उपभोक्ता समितिले सम्पादन गर्ने कार्यको अनुगमन गरी आयोजनाको गुणस्तर, परिमाण सुनिश्चित गर्न दफा ४ (१) (क) बमोजिमको भेलाबाट कम्तीमा दुई जना महिला सहित ५ सदस्यीय एक अनुगमन समिति गठन गर्नु पर्नेछ ।

(२) अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) आयोजनाको कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने तथा देखिएका बाधा, व्यवधान र समस्या समाधानका लागि आवश्यक समन्वय गर्ने,

(ख) आयोजनाको कार्यान्वयन कार्यतालिका अनुसार काम भए नभएको यकीन गर्ने र नगरेको पाइएमा सम्बन्धित पक्षलाई सचेत गराउने,

(ग) आवश्यक अन्य कार्य गर्ने ।

अनुगमन तथा सहजिकरण समितिको गठन तथा काम, कर्तव्य

१) उपभोक्ता समिति गठन गर्दा आयोजनाको कार्यान्वयनमा सहजिकरण एवं अनुगमन गर्न योजनाका लागि सम्बन्धित आयोजना वा कार्यक्रमबाट प्रत्यक्ष लाभ हासिल गर्ने परिवार मध्येबाट कम्तीमा दुई जना महिला सहित ५ सदस्यीय छुट्टै सुपरिवेक्षण एवं अनुगमन समिति गठन गर्नुपर्नेछ र अन्तिम भुक्तानी एवं फरफारक गर्नु पुर्व यस्तो समितिको सिफारिस लिनुपर्नेछ ।

२) उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रम वा आयोजनाको समझौता हुनुपूर्व आयोजना अनुगमन तथा सहजीकरण समिति गठन गर्नुपर्नेछ ।

३) आयोजना संचालनको क्रममा बाधा अवरोध आइपरेमा आवश्यक सहजीकरण गर्ने, सम्पन्न कार्यक्रम वा आयोजनाको सार्वजनिक परिक्षण गर्ने तथा गाउँपालिकासंग गरेको समझौता र प्रचलित कानून बमोजिम कार्यक्रम तथा आयोजना संचालन भएको नपाइएमा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिका सदस्यहरूलाई र वडालाई सोको जानकारी गराउनु कार्यक्रम वा आयोजना अनुगमन तथा सहजीकरण समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

४) अनुगमन समितिले आयोजना सम्पन्न भएको सात दिनभित्र आयोजनाको अन्तिम भुक्तानी र फरफारकको निम्ति सिफारिस गर्नु पर्नेछ । समितिले आफ्नो दायित्व र जिम्मेवारी निर्वाह नगरेको, भुक्तानी र फरफारकको लागि सिफारिस नगरेको कारणबाट प्रचलित कानून बमोजिम भए गरेका कार्यको भुक्तानी दिन, फरफारक गर्न लगायतका थप कार्यहरु अगाडि वढाउन बाधा परेको मानिने छैन ।

(ण) उपभोक्ता समितिले कामको लागि नियमानुसार लिएको पेशकी फर्हौट गर्दा प्रथम किस्ताको प्राविधिक मूल्यांकन, समझौता अनुसारको नाप जाँच र मूल्य खुलेको रनिङ्किन, उपभोक्ता समितिको वैठकको प्रतिलिपि समेत राखी गाउँपालिकामा निवेदन दिनुपर्नेछ । यस विवरणको अधारमा अधिलो किस्ताको पेशकी फर्हौट गरी थप कामको मात्र अर्को किस्ता कायम गरी सोही वरावरको रकम उपलब्ध गराईनेछ । उपभोक्ता समिति स्वयँले प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको सूचना सार्वजनिक स्थानमा टाँस गर्नुपर्नेछ ।

(त) उपभोक्ता समितिले कार्य सम्पन्न गरेपछि प्राविधिक जाँचपास र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन प्राप्त गरी सम्बन्धित स्थानीय तहका प्रतिनिधिको रोहवरमा सार्वजनिक परीक्षण गराउनु पर्नेछ । अन्तिम भुक्तानी फरफारकका लागि उक्त सार्वजनिक परीक्षणको प्रतिवेदन समेत पेश गर्नुपर्नेछ । अन्तिम भुक्तानी दिदा उक्त योजनाको फोटो र सो अनुसार निर्माण भएको हो भनी उपभोक्ता समितिको निर्णय तथा उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको दस्तखत गराई सम्बन्धित फाईलमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

वडा कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

(क) वडा कार्यालयले उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यक्रम तथा आयोजना सञ्चालन गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजना तथा कार्यक्रमलाई बढी प्राथमिकता दिनुपर्नेछ । उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने कार्यक्रम वा आयोजनाका लागि सम्बन्धित उपभोक्ता समितिले लागत अनुमानको कम्तिमा पन्ध (१५) प्रतिशत रकम गाउँपालिकाको खातामा दाखिला गरि सोको भौंचर सहित उपभोक्ता समितिलाई योजना समझौताका लागि सिफारिस गरि पठाउनु पर्नेछ । नगद लागत सहभागिताको व्यवस्था नभएको कुनै पनि आयोजना तथा कार्यक्रम उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गर्न पाईने छैन । नगद लागत सहभागिता बढी राख्नु पर्नेको हकमा कार्यपालिकाको निर्णय वमोजिम हुनेछ ।

(ख) यस कार्यविधि वमोजिम कार्यक्रम तथा आयोजना स्वीकृत नभई समझौता हुनु पूर्व कार्य सम्पन्न गरिएका भनि भुक्तानी माग गरिएका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको वा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा काम सम्पन्न भैसकेको देखाई पछि काम गर्ने गरि कुनै पनि हालतमा उपभोक्ता समितिलाई रकम हुनु पर्नेछ ।

(ग) वडा कार्यालयले प्रत्येक आर्थिक वर्ष भित्र आ-आफ्नो वडामा गठन भएका उपभोक्ता समितिहरूको अभिलेखीकरण गरि विस्तृत लगत विवरण तयार गर्नु पर्नेछ र सो विवरण गाउँपालिकामा समेत पठाउनु पर्नेछ ।

(घ) वडा कार्यालयले उपभोक्ता समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार लागायत आयोजना लागत, निर्माण सामग्रीको परिमाण, आयोजनाको गुणस्तर, राख्नुपर्ने खाता, किस्ता निकासा तथा भुक्तानी

- ३) गाउँपालिकाले उपभोक्ता समितिलाई लागत अनुमान तयार गर्ने, प्राविधिक सल्लाह दिने, जाँचपास लगायत अन्य प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्नेछ । गाउँपालिकाबाट प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउन कुनै कारणले सम्भव नभएमा समझौतामा उल्लेख गरी तोकिएको खर्चको सीमा भित्र रही उपभोक्ता समितिले आफ्नै तरफबाट करारमा प्राविधिक नियुक्त गर्न वा प्राविधिक सहयोग लिन सक्नेछ ।
- ४) उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने वा निर्माण हुने विकास समिति निर्माण कार्यको स्थलगत अनुगमन गर्न जिम्मेवारी सम्बन्धित वडा र गाउँपालिकाको हुनेछ ।
- ५) उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन भएका आयोजनाहरूको कार्यसम्पन्न भएपछि सम्बन्धित वडाले सोको रेखदेख मर्मत सम्भार गर्न जिम्मेवारी समेत तोकी उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्दछ । यसरी आयोजनाको हस्तान्तरण भएमा गाउँपालिकाको सहमति लिई उपभोक्ता समितिले सेवा शुल्क लिन र सोको नियमित मर्मत सम्भार र सञ्चालनको व्यवस्था गर्न सक्नेछ । यसका लागि आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तथा आयोजना सञ्चालन कार्यविधि तयार गरी गाउँपालिका बाट स्वीकृत गरी लागु गर्न सकिनेछ ।
- ६) उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गरिने तालिम, गोष्ठि, सेमिनार, अभियुक्तिकरण कार्यक्रम, कार्यशाला जस्ता कार्यक्रमहरूको भुक्तानी गर्दा उक्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने विषयमा भएको निर्णय, कार्यक्रम सञ्चालन भएको स्थान र कार्यक्रम अवधि, कार्यक्रमको उद्देश्य र अपेक्षित उपलब्धि, कार्यक्रम सञ्चालन गर्दाको अवस्थाका तस्वीरहरू, सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिश सहित आर्थिक प्रशासन नियम बमोजिमका अन्य विल भर्पाई र कागजात संलग्न गरी कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनका आधारमा गर्नुपर्नेछ ।
- ७) उपभोक्ता समितिले आयोजनाहरू सञ्चालन गर्दा तोकिए बमोजिमको गुणस्तर कायम गर्ने गराउने दायित्व र जिम्मेवारी सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारी, उपभोक्ता समिति र अनुगमन तथा सहजिकरण समितिको हुनेछ । प्राकृतिक प्रकोप बाहेक अन्य तबरबाट आयोजना सम्पन्न भएको दुई बर्षभित्र कुनै त्रुटी देखिएमा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीले आफै खर्चमा मर्मत सम्भार गर्नुपर्नेछ ।
- ८) अनुकरणीय कार्य गर्ने उपभोक्ता समितिलाई सभाको निर्णय पश्चात वार्षिक रूपमा पुरस्कार प्रदान गर्न सकिनेछ ।
- ९) सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट गठन भएका समुह, सामुदायिक (जस्तै: सामुदायीक वन व्यवस्थापन/उपभोक्ता समिति, सहकारी संस्थाहरू, आमासमुह, कुल्लि समुह, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, सामुदायिक संगठन आदी) कार्यक्रम / आयोजना सञ्चालन गर्ने इच्छुक भएमा छुट्टै उपभोक्ता समिति गठन नगरी त्यस्ता समुह मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।
१०. उपभोक्ता समितिको दायित्व: उपभोक्ता समितिले कार्यालयसँग भएको समझौता बमोजिमको कार्य सम्पादन गर्दा कार्यालयले तोकेका शर्तहरूको अतिरिक्त निम्न दायित्व वहन गर्नु पर्नेछ ।
 (क) आयोजनाको दिग्गो व्यवस्थापनको लागि मर्मत सम्भार गर्ने सम्बन्धी आवश्यक कार्य,

प्रक्रिया, पारदर्शिता, अनुगमन सम्बन्धित व्यवस्थाका वारेमा कार्यक्रम तथा आयोजना समझौता हुनु पूर्व एक वा सो भन्दा बढी उपभोक्ता समितिहरूका अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षलाई गाउँपालिकासँग समन्वय गरि अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

(ड) वडा कार्यालयले उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने कार्यक्रम तथा आयोजनाको स्थलगत अनुगमन गरि अनुगमन प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।

(च) वडा कार्यालयले उपभोक्ता समितिले गरेको कामको लागत मूल्य, कार्य, कार्यस्थल, निकासा भएको रकम, उपभोक्ता समितिको पदाधिकारीको नाम, कार्य शुरु तथा सम्पन्न मिति समेत खुल्ने गरि सम्बन्धित कार्यस्थलमा सार्वजनिक परिक्षण गराउनु पर्नेछ साथै सोको प्रतिवेदन गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(छ) वडा कार्यालयले उपभोक्ता समितिहरू मध्ये अनुकरणीय कार्य गर्ने उपभोक्ता समितिलाई पुरस्कारका लागि गाउँपालिकामा सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

(ज) उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न भएका आयोजनाहरूको भुक्तानीका लागि अनुगमन समिति र वडा समितिले निरिक्षण गरि सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-३

कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन

७. आयोजना कार्यान्वयन:

(१) कार्यालयले आ.व. शुरु भएको १५ दिन भित्र उपभोक्ता समितिबाट संचालन हुने आयोजना, परियोजना र कार्यक्रमहरू पहिचान/छनोट गरी कार्यान्वयन योजना बनाउनु पर्नेछ । उपभोक्ता समिति गठन पश्चात आयोजनाको ड्रईड, डिजाईन र लागत अनुमान (नेपाली भाषामा तयार गरिएको) स्वीकृत गरी उपभोक्ता समितिलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(२) आयोजनाको कार्यान्वयनको लागि उपभोक्ता समिति र कार्यालयबीच अनुसूची २ बमोजिमको ढाँचामा समझौता गर्नुपर्नेछ ।

(३) आयोजनाको प्रकृति हेरी कार्यालयले लागत सहभागिताको ढाँचा र अनुपात (नगद वा श्रमदान वा बस्तुगत) तोकनु पर्नेछ ।

८. आयोजना समझौताको लागि आवश्यक कागजातहरू:

उपभोक्ता समितिले कार्यालयसँग समझौता गर्दा तपशिलमा उल्लिखित कागजातहरू पेश गर्नुपर्नेछ
(क) उपभोक्ता समिति गठन गर्ने आम भेलाको निर्णयको प्रतिलिपि
(ख) उपभोक्ता समितिका सदस्यहरूको नागरिकताको प्रतिलिपि

(ग) आयोजनाको लागत अनुमान विवरण

लाल सेन उपराज्यकाली
आम्रपाल

-X-

- (घ) उपभोक्ता समितिबाट समझौताको लागि जिम्मेवार पदाधिकारी तोकिएको उपभोक्ता समितिको निर्णय
- (ङ) आयोजनाको कार्यान्वयनको कार्य तातिका ।
- (च) खाता सञ्चालन गर्ने पदाधिकारी तोकिएको निर्णय र खाता सञ्चालनको लागि आवश्यक कागजातहरु
- (छ) गाउपालिकाले आवस्यक ठानेका अन्य कागजातहरु
९. उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासः (१) कार्यालयले आयोजनाको कार्यान्वयन अगावै उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई निम्न विषयमा अभिमुखिकरण गर्नु पर्नेछ
- (क) उपभोक्ता समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार,
 - (ख) सम्पादन गर्नु पर्ने कामको विवरण, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि, लागत र उपभोक्ताको योगदान
 - (ग) निर्माण सामाग्रीको गुणस्तर र परिमाण
 - (घ) खरिद, रकम निकासा प्रकृया, खर्चको लेखाकॅन र अभिलेख व्यवस्थापन
 - (ङ) कार्यान्वयन र अनुगमन प्रकृया
 - (च) सार्वजनिक परीक्षण, योजनाको फरफारक र हस्तान्तरण
 - (छ) अन्य आवश्यक विषयहरु ।
१०. खाता सञ्चालनः (१) उपभोक्ता समितिको खाता कार्यालयले तोकेको बैंकमा सञ्चालन हुनेछ ।
 (२) समितिको खाता अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव गरी तीन जनाको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ । खाता सञ्चालकहरु मध्ये कम्तिमा एकजना महिला हुनु पर्नेछ ।

११. भुक्तानी प्रकृया:

- (१) आयोजनाको भुक्तानी दिंदा उपभोक्ता समितिको नाममा रहेको बैंक खातामार्फत दिनु पर्नेछ । उपभोक्ता समितिले एक व्यक्ति वा स्थालाई एकलाख भन्दा माथिको रकम भुक्तानी गर्दा येक मार्फत मात्र गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपभोक्ता समितिलाई समझौता बमोजिमको कामको प्राविधिक मूल्यांकन, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन र अन्य आवश्यक कागजातको आधारमा किस्तागत र अन्तिम भुक्तानी दिईनेछ ।
- (३) उपभोक्ता समितिले सम्पादन गरेको काम र भएको खर्चको विवरण समितिको बैठकबाट निर्णय गरी भुक्तानीको लागि आवश्यक कागजात सहित कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (४) आयोजनाको अन्तिम भुक्तानी हुनु भन्दा अगावै कार्यालयबाट अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (५) आयोजना सम्पन्न भई फरफारक गर्नु भन्दा अगावै उपभोक्ता समितिले अनिवार्य रूपमा कार्यालयको प्रतिनिधिको रोहवरमा सार्वजनिक परीक्षण गर्नु पर्नेछ । सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा अनुसूची ३ बमोजिम हुनेछ ।

सेवा देवा
अध्ययन

४= अन्यः

३. उपभोक्ता समिति=समुदायमा आधारित संस्था=गैहसरकारी संस्थाको विवरणः

क) गठन भएको मिति:

ख) पदाधिकारीको नाम र ठेगाना (नागरिकता प्रमाणपत्र नं. र जिल्ला)

१. अध्यक्ष

२. उपाध्यक्ष

३. कोषाध्यक्ष

४. सचिव

५. सदस्य

६. सदस्य

७. सदस्य

ग) गठन गर्दा उपस्थित लाभान्वितको संख्या:

४. आयोजना सञ्चालन सम्बन्धि अनुभवः

५. उपभोक्ता समिति समुदायमा आधारित संस्था=गैहसरकारी संस्थाले प्राप्त गर्ने किस्ता विवरणः

किस्ताको क्रम मिति किस्ताको रकम निर्माण समाग्री परिमाण कैफियत

पहिलो

दोश्रो

तेश्रो

जम्मा

६. आयोजना मर्मत संभार सम्बन्धी व्यवस्था

क) आयोजना मर्मत संभारको जिम्मा लिने समिति=संस्थाको नामः

ख) मर्मत संभारको सम्भावित स्रोत (छ छैन खुलाउने)

□ जनश्रमदानः

□ सेवा शुल्कः

□ दस्तुर, चन्दाबाट

□ अन्य केही भएः

समझौताका शर्तहरू

उपभोक्ता समितिको जिम्मेवारी तथा पालना गरिने शर्तहरूः

१. आयोजना मिति देखि शुरु गरी मिति..... सम्ममा पुरा गर्नु पर्नेछ ।

२. प्राप्त रकम तथा निर्माण समाग्री सम्बन्धित आयोजनाको उद्देश्यका लागि मात्र प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

३. नगदी, जिन्सी सामानको प्राप्ती, खर्च र बाँकी तथा आयोजनाको प्रगति विवरण राख्नु पर्नेछ ।

- (६) उपभोक्ता समितिले आफूले प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको सूचना **अनुसूची** में बमोजिमको ढाँचामा सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।
- (७) आयोजनाको कुल लागत रु ३ लाख भन्दा बढी भएका आयोजनाहरूको हकमातउपभोक्ता समितिले काम शुरु गर्नु भन्दा अगावै आयोजनाको नाम, लागत, साझेदारीको अवस्था, काम शुरु र सम्पन्न गर्नु पर्ने अवधि समेत देखिने गरी तयार गरिएको **अनुसूची** में बमोजिमको ढाँचामा आयोजना सूचना पाटी आयोजना स्थलमा राख्नु पर्नेछ ।
- (८) उपभोक्ता समितिलाई सम्बन्धित कार्यालयले इंडिग, डिजाइन, लागत अनुमान तयार गर्ने, प्राविधिक सल्लाह दिने, जाँचपास गर्ने लगायत अन्य प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनेछ । आयोजना कार्यान्वयनको समयमा कुनै कारणबाट कार्यालयले प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउन नसकेमा समझौतामा उल्लेख गरी तोकिएको खर्चको सीमा भित्र रही उपभोक्ता समितिले करारमा प्राविधिक नियुक्त गर्न वा प्राविधिक सेवा लिन सक्नेछ । तर, इंडिग, डिजाइन, लागत अनुमान, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन र भुक्तानी सिफारिसको कार्य कार्यालयबाट नै हुनेछ ।
- (९) उपभोक्ता समितिबाट निर्माण हुने आयोजनाहरूको गुणस्तर कायम गर्ने गराउने दायित्व र जिम्मेवारी जनप्रतिनिधि, सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारी, उपभोक्ता समिति र अनुगमनसमितिको हुनेछ ।
- (१०) अनुकरणीय कार्य गर्ने उपभोक्ता समिति, प्राविधिक कर्मचारी र सम्बन्धित कर्मचारीलाई सभाको निर्णय बमोजिम वार्षिक रूपमा उचित पुरस्कार प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- (११) तोकिएको समयमा उपभोक्ता समिति गठन हुन नसकेमा, समझौता हुन नसकेमा वा समझौताको शर्त बमोजिम कार्य सम्पादन हुन नसकेमा कार्यालयले अन्य प्रकृयाद्वारा काम गराउन सक्नेछ ।
१२. निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्नु पर्ने:
- उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन हुने आयोजना गुणस्तर सुनिश्चित गर्नु सम्बन्धित उपभोक्ता समितिको कर्तव्य हुनेछ । गुणस्तर सुनिश्चितता गर्नको लागि अन्य कुराहरूको अतिरिक्त निम्न विषयहरु पूर्ण रूपमा पालना गर्नु पर्नेछ ।
- (क) निर्माण सामाग्रीको गुणस्तरः निर्माण सामाग्री इंडिग, डिजाइन र स्पेसिफिकेशन बमोजिमको गुणस्तर कायम गर्नु पर्नेछ ।
- (ख) निर्माण विधि र प्रकृयाको गुणस्तरः निर्माण विधि र प्रकृया कार्यालयसँग भएको समझौता बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।
- (ग) निर्माण कार्यको दिगोपना: उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन भएको योजनाको दिगोपनाको लागि सम्बन्धित उपभोक्ता समितिले आवश्यक व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी: उपभोक्ता समिति मार्फत हुने कामको निर्धारित गुणस्तर कायम गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित कार्यको लागि कार्यालयबाट खटिएका प्राविधिक कर्मचारी र उपभोक्ता समितिको हुनेछ ।

प्रतिज्ञिपी तथा सम्बन्धित कार्यालयको वडा कार्यालयको सिफारिस सहित अक्तिम किस्ता भुक्तानीको लागि निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

१५. आयोजना सम्पन्न भएपछि कार्यालयबाट जाँचपास गरी फरफारकको प्रमाणपत्र लिनु पर्नेछ । साथै आयोजनाको आवश्यक मर्मत संभारको व्यवस्था सम्बन्धित उपभोक्ताहरूले नै गर्नु पर्नेछ ।

१६. आयोजना कार्यान्वयन गर्ने समुह वा उपभोक्ता समितिले आयोजनाको भौतिक तथा वित्तीय प्रगती प्रतिवेदन अनुसूची ६ को ढाँचामा समझौतामा तोकिए बमोजिम कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

१७. आयोजनाको दीगो सञ्चालन तथा मर्मत संभारको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

१८. आयोजनाको सर्वै काम उपभोक्ता समितिसमुहको निर्णय अनुसार गर्नु गराउनु पर्नेछ ।
कार्यालयको जिम्मेवारी तथा पालना गरिने शर्तहरू:

१. आयोजनाको वजेट, उपभोक्ता समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार, खरिद, लेखाइकन, प्रतिवेदन आदि विषयमा उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

२. आयोजनामा आवश्यक प्राविधिक सहयोग कार्यालयबाट उपलब्ध गराउन सकिने अवस्थामा गराईनेछ र नसकिने अवस्था भएमा उपभोक्ता समितिले बाह्य बजारबाट सेवा परामर्श अन्तर्गत सेवा लिन सक्नेछ ।

३. आयोजनाको प्राविधिक सुपरिवेक्षणका लागि कार्यालयको तर्फबाट प्राविधिक खटाईनेछ । उपभोक्ता समितिबाट भएको कामको नियमित सुपरिवेक्षण गर्ने जिम्मेवारी निज प्राविधिकको हुनेछ ।

४. पेशकी लिएर लामो समयसम्म आयोजना संचालन नगर्ने उपभोक्ता समितिलाई कार्यालयले नियम अनुसार कारवाही गर्नेछ ।

५. श्रममुलक प्रविधिबाट कार्य गराउने गरी लागत अनुमान स्वीकृत गराई सोही बमोजिम समझौता गरी मेशिनरी उपकरणको प्रयोगबाट कार्य गरेको पाईएमा त्यस्तो उपभोक्ता समितिसंग समझौता रद्द गरी उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी गरिएको रकम मुल्यांकन गरी बढी भएको रकम सरकारी बँकी सरह असुल उपर गरिनेछ ।

६. आयोजना सम्पन्न भएपछि कार्यालयबाट जाँच पास गरी फरफारक गर्नु पर्नेछ ।

७. आवश्यक कागजात संलग्न गरी भुक्तानी उपलब्ध गराउन सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट अनुरोध भई आएपछि उपभोक्ता समितिको बैंक खातामा भुक्तानी दिनु पर्नेछ ।

८. समझौता अनुरूप कार्यालयले तयार गरि सकेको लगत इस्टिमेट अनुसार नै कार्य संचालन गर्नु पर्नेछ, अन्यथा थप / घट गरेको कामको मुल्यांकन हुने छैन ।

९. यसमा उल्लेख नभएका कुराहरु प्रचलित कानून वमोजिम हुनेछ ।

माथि उल्लेख भए वमोजिमका शर्तहरू पालना गर्ने हामी निम्न पक्षहरु मन्जुर गर्दछौं ।

कार्यालयको तर्फबाट

दस्तखत.....

दस्तखत.....

नाम थर.....

नाम थर.....

(ङ) लगत राख्नु पर्ने: उपभोक्ता समितिबाट हुने कामको समझौता बमोजिमको समय समाप्ति र ग्राहण स्तरमा सम्पन्न हुन नसकेमा सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारीलाई सचेत गराउने र प्रकृति हरी आवश्यकता अनुसार कारबाही गर्दै सक्नेछ । त्यस्ता उपभोक्ता समितिको लगत राख्ने उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाई निश्चित समयसम्मको लागि अन्य उपभोक्ता समितिमा रही काम गर्न निषेध गर्नेछ ।

१३. अनुगमन समितिको व्यवस्था: (१) आयोजना तोकिएको गुणस्तर, परिमाण र समयमा सम्पन्न गर्न गराउन उपभोक्ता समितिले सम्पादन गर्ने कार्यको अनुगमन गरी आयोजनाको गुणस्तर, परिमाण सुनिश्चित गर्न दफा ४ (१) (क) बमोजिमको भेलाबाट कम्तीमा दुई जना महिला सहित ५ सदस्यीय एक अनुगमन समिति गठन गर्नु पर्नेछ ।

(२) अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) आयोजनाको कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने तथा देखिएका बाधा, व्यवधान र समस्या समाधानका लागि आवश्यक समन्वय गर्ने,

(ख) आयोजनाको कार्यान्वयन कार्यतालिका अनुसार काम भए नभएको यकीन गर्ने र नगरेको पाइएमा सम्बन्धित पक्षलाई सचेत गराउने,

(ग) आवश्यक अन्य कार्य गर्ने ।

अनुगमन तथा सहजीकरण समितिको गठन तथा काम, कर्तव्य

१) उपभोक्ता समिति गठन गर्दा आयोजनाको कार्यान्वयनमा सहजीकरण एवं अनुगमन गर्ने योजनाका लागि सम्बन्धित आयोजना वा कार्यक्रमबाट प्रत्यक्ष लाभ हासिल गर्ने परिवार मध्येबाट कम्तीमा दुई जना महिला सहित ५ सदस्यीय छुटै सुपरिवेक्षण एवं अनुगमन समिति गठन गर्नुपर्नेछ र अन्तिम भुक्तानी एवं फरफारक गर्नु पुर्व यस्तो समितिको सिफारिस लिनुपर्नेछ ।

२) उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रम वा आयोजनाको समझौता हुनुपर्व आयोजना अनुगमन तथा सहजीकरण समिति गठन गर्नुपर्नेछ ।

३) आयोजना संचालनको क्रममा बाधा अवरोध आइपरेमा आवश्यक सहजीकरण गर्ने, सम्पन्न कार्यक्रम वा आयोजनाको सार्वजनिक परिक्षण गर्ने तथा गाउँपालिकासंग गरेको समझौता र प्रचलित कानून बमोजिम कार्यक्रम तथा आयोजना संचालन भएको नपाइएमा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिका सदस्यहरूलाई र वडालाई सोको जानकारी गराउनु कार्यक्रम वा आयोजना अनुगमन तथा सहजीकरण समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

४) अनुगमन समितिले आयोजना सम्पन्न भएको सात दिनभित्र आयोजनाको अन्तिम भुक्तानी र फरफारकको निम्ति सिफारिस गर्नु पर्नेछ । समितिले आफ्नो दायित्व र जिम्मेवारी निर्वाह नगरेको, भुक्तानी र फरफारकको लागि सिफारिस नगरेको कारणबाट प्रचलित कानून बमोजिम भए गरेका कार्यको भुक्तानी दिन, फरफारक गर्न लगायतका थप कार्यहरु अगाडि वडाउन बाधा परेको मानिने छैन ।

अनुसूची ३

(कार्यविधिको दफा ११ (५) सँग सम्बन्धित)

सार्वजनिक परीक्षण फारामको ढाँचा पेश गरेको कार्यालय.....

१. आयोजनाको नाम:

ख) लागत अनुमान:

क) स्थल:

२. उपभोक्ता समिति-सामुदायिक संस्थाको क) नाम:

ग) आयोजना शुरू हुने मिति: घ) आयोजना सम्पन्न हुने मिति:

क) अध्यक्षको नाम:

ख) सदस्य संख्या:

महिला: पुरुष:

३. आमदानी खर्चको विवरण:

क) आमदानीतर्फ जम्मा:

आमदानीको श्रोत (कहाँबाट कति नगद तथा जिन्सी प्राप्त भयो खुलाउने)	रकम वा परिमाण	कैफियत

घ) खर्चतर्फ

खर्चको विवरण	दर	परिमाण	जम्मा
१. सामायी (के के सामायी खरिद भयो ?)			
२. ज्याला (के मा कति भुक्तानी भयो ?)			
३. श्रमदान (कति जनाले श्रमदान गरे ?)			
४. व्यवस्थापन खर्च (दुवानी तथा अन्य खर्च)			

ग) मौज्दात

विवरण	रकम वा परिमाण	कैफियत
१ नगद		
दैनिक		
व्यक्तिको जिम्मा		
२ सामग्रीहरु		

घ) भुक्तानी दिन बाँकी

विवरण	रकम वा परिमाण
४. सम्पन्न आयोजनाको लक्ष्य तथा प्रगति विवरण	

कामको विवरण	लक्ष्य	प्रगति
५. आयोजनाले पुँँयाएको लाभ तथा प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित जनसंख्या (आयोजना सञ्चालन भएको स्थानका उपभोक्ताहरू)।		

~~-----~~

६. आयोजना सञ्चालन गर्दा आयोजक संस्थामा कामको जिम्मेवारी बँडफॉड (कस कसले कर्त्ता कामको जिम्मेवारी लिएका थिए? खुलाउने)

उपस्थिति:

१

२

३

४

५

रोहवर: नामथर:

पद:

मिति:

द्रष्टव्य: सार्वजनिक परिक्षण कार्यक्रममा उपस्थित सरोकारवालाहरुको उपस्थिति अनिवार्य रूपमा संलग्न हुनुपर्नेछ।

अनुसूची ४

-कार्यविधिको दफा ११ (६) सँग सम्बन्धित)

खर्च सार्वजनिक सूचना फाराम

मिति: २० । ।

१. आयोजनाको नाम:-

३. विनियोजित वजेट:-

६. काम सम्पन्न गर्नु पर्ने मिति:-

८. उ.स. को बैठकले खर्च स्वीकृत गरेको मिति:-

२. आयोजना स्थल:-

४. आयोजना स्विकृत भएको आ.व:-

५. आयोजना समझौता भएको मिति:-

७. काम सम्पन्न भएको मिति:-

आम्दानी र खर्चको विवरण

आम्दानी		खर्च	
विवरण	रकम रु	विवरण	रकम
प्रथम किस्ता		ज्याला	
दोश्रो किस्ता		निर्माण सामाग्री खरिद	
तेश्रो किस्ता		ढुवानी	
जनश्रमदान		भाडा	
वस्तुगत सहायता		व्यवस्थापन खर्च	
लागत सहभागिता			

उपर्युक्तानुसारको आम्दानी तथा खर्च विवरण यथार्थ हो । यसमा सबै आम्दानी तथा खर्चहरु समावेश गरिएको छ । साथै उपभोक्ताहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा आयोजना कार्यान्वयन गरिएको छ । यसको एक प्रति वडा कार्यालयमा समेत पेश गरिएको छ ।

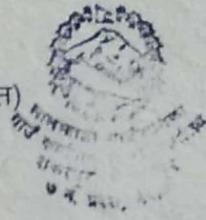
कोषाध्यक्ष

सचिव

अध्यक्ष

अनुसूची ७
कार्यविधिको दफा ११(७) संग सम्बन्धित)

आयोजना सूचना पाठीको नमूना

१. आयोजनाको नामः
२. आयोजना संचालन गर्ने कार्यालय/कार्यक्रमको नामः
३. उपभोक्ता समितिको अध्यक्षको नाम र सम्पर्क नं.
४. आयोजनाको कुल लागत रकम रुः
 - ४.१. आयोजनामा कार्यालयबाट व्यहोर्ने लागत रुः
 - ४.२. जनसहभागिताबाट व्यहोर्ने लागत रकम रुः
 - ४.३. आयोजनामा लगानी गर्ने अन्य निकायको नाम र व्यहोर्ने लागत रकम रुः
५. आयोजना सम्झौता मितिः
६. आयोजना सम्पन्न गर्ने मितिः
७. आयोजनाबाट लाभान्वित जनसंख्याः

~~राजनीति विषयक~~
आयोजना

अनुसूची ६

कार्यविधिको दफा १६(ड) सँग सम्बन्धित)

उपभोक्ता समितिको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति प्रतिवेदन

विवरण पेश गरेको कार्यालय.....

१. आयोजनाको विवरण

आयोजनाको नाम:

वडा नं.

टोल+

बस्ती:

उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष:

सचिव:

२. आयोजनाको लागतः प्राप्त अनुदान रकम रु. चन्दा रकम रु.....

जनसहभागिता रकम रु.

जम्मा रकम रु.

३. हालसम्मको खर्च रु.

क. कार्यालयबाट प्राप्त रकम रु.

१. निर्माण सामग्रीमा (सिमेन्ट, छड, काठ, ढुङ्गा वा फुवा, गिड्डी, उपकरण आदि) रु. .

२. ज्याला:- दक्ष रु:- अदक्ष रु. जम्मा रु.

३. मसलन्द सामान (कपि, कलम, मसी, कागज आदि) रु. ४. दैनिक भ्रमण भत्ता (समझौतामा स्वीकृत भए) रु.

५. प्राविधिक निरीक्षण बापत खर्च (समझौतामा स्वीकृत भए) रु.

६. अन्य

ख. जनसहभागिताबाट व्यहोरिएको खर्च रु: श्रमको मूल्य बराबर रकम रु.

जिन्सी सामान मूल्य बराबर रकम रु. कूल जम्मा रु.

४. प्राविधिक प्रतिवेदन बमोजिम मूल्याकान रकम रु.

५. उपभोक्ता समूहको निर्णय बमोजिम+समीक्षाबाट खर्च देखिएको रु.

६. कार्यान्वयनमा देखिएका मुख्य समस्याहरुः क. ख. ग.

७. समाधानका उपायहरु

क.

ख.

८. कार्यालयबाट र अन्य निकायबाट अनुगमन भए अनुगमनको सुझावः

९. हाल माग भारेको किस्ता रकम रु.

१०. मुख्य खर्च प्रयोजन

११. प्राप्त रकम आयोजना बाहेक अन्य कार्यमा खर्च गर्ने गराउने छैनो ।

तयार गर्ने

सचिव

कोषाध्यक्ष

आज्ञाले

शेर वहादुर बढा

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत